

שריפה מיד, הכלל דחיוב מיתה נתחייבו עבור הקרבת קטרת שלא ציווה אלא שהסבה לידון בחומר הדין הזה הי' מה שאמרו ימותו כו' יאנו ננהיג את הדור שממילא לא היו בגדר משים עצמו כשריים ומה שאחז"ל שכבר נטלו [חייב מיתה] מסיני היינו שכבר הוחלטו אז שיתחייבו מיתה בשעת הדין כשיהיו נדונים בב"ד של מעלה כי ע"פ מדת הדין א"א לזכות בדין וכדאמרי' אם תמצה עומק הדין מי יצדק לפניך בדין ואחז"ל בערכין די"ז תניא ר"א הגדול אומר אלמלא בא הקב"ה עם אברהם יצחק ויעקב בדין אין יכולין לעמוד מפני תוכחה שנאמר ועתה התיצבו וכו' וכל תקותינו לזכות ביום הדין הוא שהשי"ת יתנהג עמנו במדת הרחמים, ומי שהוא עניו באמת בגדר משים עצמו כשריים הוא הרבה יותר קרוב לזכות ביום הדין וכמ"ש נושא עון ועובר על פשע לשארית נחלתו למי שמים עצמו כשריים.

פרשת תרומה

מדרש תנחומא ר"פ תרומה, תרומת כהנים על מנת שיהיו בני תורה, א"ר ינאי כל כהן שאינו בן תורה מותר לאכול על קברו תרומה. והוא מתמיה מאוד דהא התרומה נטמאת דאטו קבר כהן ע"ה אינו מטמא, וזה י"ל דר"ל סמוך לקברו, אך אינו מובן כלל מהו זה דקא מתיר על קבר כהן ע"ה ואסור על של כהן חבר [ובמפרש עץ יוסף מגיה בכהן שאינו בן תורה מתיר לאכול על קברות תרומה ואין הלשון מתיישב וגם משמע דר' ינאי קמ"ל איזו דין]. ונראה ע"פ המבואר בברכות דף י"ח לא יהלוך אדם בביה"ק ותפילין בראשו וס"ת בזרועו וקורא משום לועג לרש ע"ש, ומבואר התם דתוך ד' אמות לקבר אסור ולענין ציצית אמרינן התם דליי עיי"ש. ומעתה נראה דהוא הדין שאר מצות שאין לעשותן בביה"ק מה"ט דלועג לרש. ובמשנה ברורה סי' כ"ג סק"ה בשם האחרונים כתב דה"ה על קבר של קטן יש להתמיר דשמא נשמת אדם גדול הוא אבל בקבר אשה דבתיי ג"כ פטורה ליכא משום לועג לרש ע"ש, ומעתה נראה דה"ה אכילת תרומה [שהוא מצוה] בתוך ד"א של קבר כהן אסור משום לועג לרש אבל אצל קבר של ישראל ליכא משום לועג לרש כיון שגם בחייו לא נהג בו מצוה זו דאכילת תרומה.

ועפ"ז יתפרש היטב דברי המדרש דכל כהן שאינו בן תורה אין לו בחייו דין מצות אכילת תרומה שלא ניתנה תרומה לכהנים אלא ע"מ שיהיו בני תורה ואעפ"י דודאי שרי באכילת תרומה דלא אמרו בחולין דק"ל אלא שאין נותנים תרומה לכהן ע"ה, מ"מ עיקר מצות אכילת תרומה הוא למען יחזיקו בתורת ה', ונחשב שאותו כהן ע"ה לא היה בחייו שייך כ"כ למצוה זו ומשום הכי שרי לאכול על קברו תרומה ואין בזה לועג לרש, ודקאמר מותר לאכול

ברכת פרץ

על קברו אי אפשר לפרש על קברו ממש דא"כ התרומה נטמאת ואפי' תרומה שלא הוכשרה מ"מ הא הכהן האוכלה נטמא, אלא ר"ל כמוך לקברו בתוך ד"א, וכן כתבו לענין הא דא"ר ר' יונתן בסנהדרין דע"א אני ראיתיו וישבתי על קברו, ובפי' רש"י ז"ל ב"מ ד"צ מבואר דר' יונתן כהן היה אע"כ דר"ל סמוך לקברו, [ובסה"ד הקשה עוד מהא דברכות דף י"ח דר' יונתן אויל בבית-הקברות עיי"ש, וצ"ל ג"כ שהי' בתוך ד"א של ביה"ק].

ודברי המ"ב הנ"ל נובע מהפרמ"ג שכתב וז"ל אפילו קבר קטן יש לועג לרש שמא נשמת אדם גדול הוא א"ר ג' בשם מהרי"ט צ"ה לון וז"ל ומשמע קבר אשה דבחי' ג"כ פטורה ליכא לועג לרש, ולחוש לגלגול זכר כולי האי לא חיישינן עכ"ל, אמנם נראה ודאי שלא היה לפני הפרמ"ג ספר מהריט"צ ז"ל ולא ראה אלא מה שהביא הא"ר בשמו, דבהריט"צ ז"ל בחידושי פרק איזהו גשך דף י"ב ע"ד מבואר במסקנתו דאסר גם על קבר נשים ושם כתב ג' טעמים לאסור על קבר קטן א' משום דגם קטן היה ראוי לבוא לכלל מצות ולא זכה וכש"כ דאיכא לועג לרש כשעושין מה שגם הוא היה ראוי להתחייב ולקיים בחייו [ולפי טעם זה באשה שפיר יש להתיר כיון שבחי' לא היתה ראויה לחיוב מצוה זו] תו כתב מטעם שמא מגולגל בו נשמת אדם גדול תו כתב מטעם לא פלוג רבנן, והביא סמך לזה מדאסרו סתמא ציצית בביה"ק משמע דבכל קברות אסרו ל"ש איש ל"ש אשה ל"ש קטן ע"ש, הרי להדיא דאוסר גם כן בקבר אשה.

ומ"מ לפי מה שפרשנו דברי המדרש תנחומא יהיו דברי הפרי מגדים מכוונים להלכה דבמי שבחי' היה פטור ממצוה זו ליכא משום לועג לרש ולדינא צ"ע טובא, ולולי הצד משמעות מדברי המדר"ת, היה נראה מצד הסברא דליכא כלל ענין לועג לרש באכילת תרומה בביה"ק כיון שאינו ניכר שהוא תרומה דשמא חולין קאכיל, וכל כה"ג ליכא משום לועג לרש, דהא כתב הב"י בסימן כ"ג דמדקאמר לא יהלוך כו' ותפילין בראשו, משמע דבזרועו מותר, משום שהם מכוסים ולא ניכר שעושה מצוה, ואפשר דה"ג אכילת תרומה אע"פ שהאכילה נראה מ"מ המצוה אינה ניכרת כיון שאינו ניכר שהוא תרומה אבל אם נפרש דברי המדר"ת כנ"ל יתבאר דגם בזה שייך לועג לרש, ומהא דר"פ בכל מערבין דקאמר ר"י מערבין לכהן בביה"ק מפני שיכול לחוץ ולילך ולאכול, ושם בסוגי' בדף ל"א מתבאר דיכול לאכול התרומה בתוך ד"א להקבר דהא בעינן שיהא העירוב ראוי לאכול במקום קניית שביתתו, מ"מ אינו ראוי לנד"ד די"ל דהתם בקברות של ישראל מיירי אבל בקברים של כהנים אסור, וכ"ז צ"ע כי עיקר דברי המדר"ת אינו מבואר להדיא שמדבר מענין איסורא דלועג לרש, ואולי כוונה אחרת בדברי המדרש תנחומא.